

RAPORT: Soia modificată genetic a scăpat de sub control în Ucraina

Agent Green
Noiembrie
2018

AGRICULTURA ÎN UCRAINA

Agricultura este cel mai important sector al economiei ucrainene. În general, Ucraina a fost cunoscută ca „grâнарul Europei”. Există 41,5 milioane de hectare de teren agricol, care acoperă în total 70% din țară. Din cele 41,5 milioane de hectare, 32 de milioane sunt adecvate pentru cultivarea cerealelor și a legumelor. Solul ucrainean, cunoscut sub numele de cernoziom, reprezintă 30% din rezervele mondiale¹.

Agricultura generează 12% din PIB, reprezentând astfel cea mai mare industrie de export a Ucrainei.² De exemplu, în 2017, comerțul cu produse agricole și alimente a depășit 17,9 miliarde de dolari.³ Conform Ministerului Ucrainean al Politicilor Agricole și Alimentelor, în primele două luni din 2018, exporturile agricole ucrainene au crescut cu 102,1 milioane de dolari, în comparație cu aceeași perioadă din 2017.

În mod tradițional, prima poziție în materie de exporturi agricole este ocupată de culturi. Pe primul loc se află floarea soarelui, care este urmată de porumb, grâu și soia.⁴ Primele cinci țări importatoare din anul 2017 au fost Turcia (282.398.000 \$), Iran (167.820.000 \$), Egipt (151.657.000 \$), Țările de Jos (79.243.000 \$) și Italia (63.330.000 \$).⁵

SOIA – CULTIVARE ȘI COMERCIALIZARE

Soia este a patra cea mai mare cultură din Ucraina, atât pentru export cât și pe piața internă, ca urmare a cererii, a prețurilor înalte și a poziției geografice a Ucrainei. Piața de soia este foarte dinamică și producția fluctuează semnificativ în fiecare an. Exporturile de soia (sub formă de boabe sau mărunțită) rămân întotdeauna mari, valorând aproape un miliard de euro în 2017. Țările de Jos, Italia, Grecia, Polonia, Danemarca, Germania și Spania sunt țările din UE care importă cel mai mult din Ucraina, pe când Turcia, Iranul și Egiptul sunt cei mai mari importatori din afara UE.

Lista piețelor importatoare pentru un produs exportat de Ucraina

Surse: calculele ITC pe baza statisticilor din [baza de date COMTRADE a ONU](#).

Unitate: Mii de euro

Importatori	Valoare exportată în 2013	Valoare exportată în 2014	Valoare exportată în 2015	Valoare exportată în 2016	Valoare exportată în 2017
La nivel mondial	558.850	528.958	725.636	890.465	937.903

-
- 1 <https://ukraineinvest.com/sectors/agribusiness/>
 - 2 <https://www.export.gov/article?id=Ukraine-Agricultural-Machinery>
 - 3 <https://en.interfax.com.ua/news/economic/480236.html>
 - 4 <http://minagro.gov.ua/node/25810>
 - 5 https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS.aspx?nvpm=1|804|||1201||4|1|1|2|2|1|2|1|1

Turcia	65.828	149.680	344.243	245.357	249.976
Republica Islamică Iran	0	38.793	141.203	133.316	148.553
Egipt	90.974	72.782	33.702	269.689	134.246
Țările de Jos	6.847	1.570	2.743	53	70.145
Italia	139.317	59.906	20.758	17.232	56.059
Belarus	1.240	1.247	3.458	30.528	51.112
Liban	2.603	7.434	29.303	36.714	37.839
Grecia	39.139	46.215	28.150	44.022	35.633
Polonia	16.787	7.382	17.706	17.313	34.783
Israel	1.916	11.205	27.426	18.969	25.665
Danemarca	0	0	0	9.450	20.336
Germania	15.266	14.278	1.429	5.027	14.225
Spania	38.562	25.402	21.210	22.529	13.620
Portugalia	1.977	2.800	0	0	9.873
Ungaria	9.285	16.362	4.517	3.735	7.861
Belgia	0	271	0	0	5.555
Emiratele Arabe Unite	0	0	12	0	5.399
China	44	0	459	3.280	5.206
Lituania	3.142	10.778	3.591	1.235	3.817
Georgia	917	2.369	4.496	5.217	2.186
Tunisia	0	1.191	7.124	6.529	2.155
Austria	1.882	2.206	959	524	1.844
Elveția	291	503	0	298	666
Republica Populară Democrată Coreeană	144	415	444	500	528
Marea Britanie	0	463	1.024	324	164
Turkmenistan	542	583	201	712	140
Republica Moldova	2.438	184	1.878	43	127
Angola	0	0	0	0	59
Serbia	481	376	0	0	35
România	8.517	9.912	10.745	5.483	33
Azerbaidjan	1.979	2.310	3.893	795	29
Republica Cehă	1.142	144	141	0	17
Japonia	802	710	144	33	11
Slovacia	26	480	10	14	6
Kazahstan	1.159	797	33	7	3
Uzbekistan	2.561	980	411	0	0
Afghanistan	0	0	67	0	0
Bulgaria	1.823	7	5	0	0
Myanmar	233	0	0	0	0
Sri Lanka	0	0	430	0	0
Croația	0	8	0	0	0

Estonia	0	159	0	186	0
Franța	0	0	0	0	0
Indonezia	1.924	630	0	0	0
Kuwait	0	6	0	84	0
Kârgâzstan	0	0	0	5	0
Letonia	0	0	0	682	0
Statul Libia	0	0	0	1.575	0
Luxemburg	0	7.039	0	0	0
Malaiezia	2.040	2.719	405	0	0
Maroc	0	0	0	3.752	0
Nepal	2.676	428	125	0	0
Panama	18	0	0	0	0
Federația Rusă	59.264	9.159	0	0	0
Arabia Saudită	0	10.421	0	0	0
India	660	0	346	145	0
Vietnam	11.053	65	0	0	0
Slovenia	0	16	0	0	0
Africa de Sud	0	14	0	0	0
Republica Arabă Siriană	20.202	8.180	12.843	5.107	0
Thailanda	3.148	380	0	0	0

În ultimii zece ani, Registrul de Stat de Soiuri de Plante Adecvate pentru Diseminare a înregistrat un număr de soiuri de soia care s-a dublat. În 2017, 1,99 milioane de hectare de teren au fost cultivate cu soia în Ucraina și este de așteptat ca, în 2018, suprafața cultivată cu soia să fie de 1,7 milioane de hectare.⁶

Valoarea totală a boabelor de soia exportate de Ucraina în 2017 este de 1,1 miliarde de dolari (~1 miliard de euro), reprezentând 1,8% din piața globală, primul loc în Europa și al șaptelea la nivel mondial.⁷

CADRUL LEGAL PRIVIND SOIA MODIFICATĂ GENETIC

Importul și cultivarea semințelor modificate genetic nu este reglementat adecvat în Ucraina și țara nu dispune de mijloace de control și monitorizare.

Autoritățile principale din Ucraina sunt Ministerul Ucrainean al Politicilor Agricole și Alimentelor, Ministerul Ucrainean al Ecologiei și Resurselor Naturale și Serviciul Ucrainean de Stat pentru Siguranța Alimentară și Protecția Consumatorului.

În ciuda faptului că sunt implicate multe instituții, legislația ucraineană este defectuoasă în ceea ce privește monitorizarea cultivării de soia modificată genetic. Conform legilor ucrainene, orice fermier care este interesat de cultivarea de soia modificată genetic trebuie să înștiințeze autoritățile în acest sens și să testeze cultura timp de 3-5 ani. Dacă nu face acest lucru, autoritățile nu știu și boabele de soia modificate genetic sunt comercializate ca și cum nu ar fi modificate genetic. Există o formă de control exercitat de stat doar atunci când comercianții și cumpărătorii cer specific boabe de soia nemodificate genetic.⁸

6 <https://www.kleffmann.com/en/information-center/information-center/soy-in-ukraine>

⁷ <http://www.worldstopexports.com/soya-beans-exports-country/>

⁸ Interviu realizat de Agent Green cu Oksana Prosolenco – Danube Soy Ukraine

Importul și cultivarea de semințe transgenice nu sunt permise în Ucraina, dar nu sunt interzise și nu sunt controlate. Există doar câteva laboratoare care ar putea asigura analiza semințelor pentru OMG în Ucraina. Este posibil ca semințele OMG să fie importate ca furaje de părți cu experiență sau companii internaționale. Prin urmare, aceste semințe au devenit populare în rândul fermierilor ca urmare a profiturilor mari ce pot fi obținute din cultivarea de soia OMG și a faptului că aceasta este ușor de cultivat (un tratament cu glifosat în timpul perioadei de vegetație)⁹.

Ca urmare a presupusei profitabilități mai înalte, a cultivării simple și a neconștientizării impactului negativ al soiei modificate genetic și al erbicidelor asociate asupra sănătății umane¹⁰ și a mediului, fermierii ucraineni preferă să cultive boabe de soia modificate genetic. Aceștia nu sunt informați cu privire la efectele socioeconomice ale OMG-urilor¹¹, nici cu privire la cine beneficiază cu adevărat de pe urma culturilor modificate genetic¹².

TESTAREA PE TEREN A SOIEI MODIFICATE GENETIC

Nu există un registru național oficial sau date cu privire la cât de multă soia modificată genetic se cultivă în Ucraina. Nu există o producție comercială legală de produse modificate genetic în Ucraina. Cu toate acestea, testarea porumbului și a soiei sugerează că producția modificată genetic există. Conform rapoartelor, testele au detectat prezența ingineriei genetice în anumite produse alimentare din Ucraina. Acest lucru sugerează că ar putea exista surse de semințe modificate genetic în țară sau că astfel de semințe sunt aduse din străinătate. Zvonurile industriale din Ucraina sugerează că, din produsele destinate exportului, în 60-70% din boabele de soia și 5-10% din porumb s-a detectat prezența ingineriei genetice¹³.

Pentru a ne face o idee mai bună despre cât de multă soia modificată genetic se cultivă efectiv, Agent Green a desfășurat teste pe teren în 6 regiuni cheie de producție de soia din Ucraina, de unde au provenit în 2017 peste 52% din boabele de soia recoltate în total.

Regiunile unde s-au desfășurat testele sunt: Poltava – 219.700 ha, Hmelnițki – 191.100 ha, Kiev – 170.800 ha, Kirovohrad – 158.000 ha, Jîtomîr – 151.000 ha și Vinița – 144.8000 ha.

În iulie 2018, echipa de investigație a colectat probe de culturi de soia de pe 60 câmpuri diferite, situate în fiecare dintre cele șase regiuni. Toate câmpurile erau foarte mari. Investigatorii au colectat frunze de pe fiecare câmp mergând în diagonală pentru a acoperi cât mai multe rânduri din plantație. Analiza preliminară a fost desfășurată la fața locului sau în apropiere, imediat după colectate, utilizând benzi test calitativ ELISA disponibile în comerț pe probele de frunze de soia pentru a detecta prezența soiei modificate genetic. În 29 din cele 60 de probe s-a detectat prezența soiei modificate genetic. Probele pozitive au fost transportate într-o cutie frigorifică la laboratorul federal austriac – Oficiul Federal pentru Mediu, unde s-a desfășurat analiza PCR pe câte 2 probe din fiecare regiune. Rezultatele de laborator au confirmat rezultatele preliminare, arătând că 48% din soia cultivată în regiunile testate din Ucraina este modificată genetic. Procentul cel mai mare de soia modificată genetic – 80% - s-a înregistrat la Kirovohrad și cel mai mic, de 30%, la Poltava.

⁹ Raport Kleffmann Group: „Soy in Ukraine”

<https://www.kleffmann.com/en/information-center/information-center/soy-in-ukraine>

¹⁰ GM Soy: Sustainable? Responsible?

http://www.gmwatch.org/files/GMsoy_SustainableResponsible_Sept2010_Summary.pdf

¹¹ Raport FoEE “The socio-economic effects of GMOs”:

http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foee_socio_economic_effects_gmos_0311.pdf

¹² Raport FoEE “Who benefits from GM crops?”

http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/foee_who_benefits_from_gm_crops_0211.pdf

¹³ Raport GAIN Ucraina – UP1619 – Biotechnology Annual Report 2016:

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Agricultural%20Biotechnology%20Annual_Kiev_Ukraine_10-11-2016.pdf

Screening-ul realizat de laborator indică prezența soiei modificată genetic MON 40-3-2 de la compania Monsanto în toate regiunile testate și, într-o probă din regiunea Vinița, s-a identificat o cantitate mică (<5%) de soia modificată genetic CTP2-EPSPS (MON89788) de la compania Monsanto.

Analiza cantitativă a arătat că cantitatea de secvențe specifice soiei MON40-3-2 se încadrează în intervalul 83,97% - 100%. Acest lucru dovedește clar că în Ucraina se cultivă intenționat soia modificată genetic și că nu este vorba despre o contaminare accidentală a câmpurilor.

Aceste descoperiri sunt cruciale din moment ce nu a mai avut loc nici o investigație anterioară de o astfel de amploare cu privire la soia modificată genetic din Ucraina. Acesta este primul studiu efectiv și demonstrează cât de ambiguu și gri este întregul domeniu al soiei modificate genetic.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Testele de pe teren realizate de Agent Green în vara anului 2018 par să reprezinte primul test la scară largă din Ucraina urmat de o analiză PCR. Conform rezultatelor, 48% din soia testată este modificată genetic, fapt care reprezintă un semnal de alarmă puternic pentru Guvernul Ucrainean, arătând că cultivarea de soia a scăpat de sub control. Crearea unui cadru legal pentru reglementarea eliberării intenționate de OMG-uri în scopuri de testare sau în scopuri comerciale ar trebui să reprezinte o prioritate esențială pentru autoritățile competente în materie de mediu și agricultură. Toate alimentele și furajele care conțin OMG-uri în proporție de peste 0,9% trebuie să fie etichetate ca atare. Dat fiind faptul că Ucraina negociază activ cu Uniunea Europeană (în care cultivarea de soia modificată genetic și alte culturi modificate genetic nu sunt autorizate), este recomandată interzicerea cultivării de soia modificată genetic începând cu sezonul de plantare 2019. Fermierii care cultivă soiuri nemodificate genetic ar trebui să primească o compensație adecvată pentru a salva locuri de muncă și a menține Ucraina în topul producătorilor de soia.